

ГАЛІНА СЕМЯНЬКОВА: «СТАРАЮСЯ ЎСЮДЫ ГАВАРЫЦЬ ПА-БЕЛАРУСКУ»

**Мова – багацце народа, тое, што нас аб'ядноўвае і робіць кожную нацыю ўнікальнай.
21 лютага адзначаецца Міжнародны дзень роднай мовы. І сёння ў цэнтры ўвагі – беларуская.
Гэта яшчэ адна нагода задумацца пра яе будучыню.**

Пра актуальнасць захавання беларускай мовы, яе выкарыстанне ў паўсядзённым жыцці і пра многае іншае я пагутарыла з дацэнтам кафедры беларускага мовазнаўства **Галінай Канстанцінаўнай СЕМЯНЬКОВАЙ**, кандыдатам філалагічных навук, дацэнтам.

– **Галіна Канстанцінаўна, скажыце, калі ласка, навоlkі сёння актуальнае пытанне захавання беларускай мовы?**

– Пытанне пра захаванне беларускай мовы сапраўды актуальнае. Мова – гэта адна з вызначальных рыс, якія адрозніваюць нас, беларусаў, ад іншых народаў. Невыпадкова прадстаўнікі перадавой сучаснай моладзі і творчай інтэлігенцыі імкнуча гаварыць па-беларуску: яны хочаць падкрэсліць сваю прыналежнасць да беларусаў, да той гісторыі і культуры, якая звязана з іх народамі.

– **Паводле афіцыйнай статыстыкі 60% беларусаў прызнаюць роднай беларускую мову, але толькі 23% карыстаюцца ёй у паўсядзённым жыцці. Чаму так атрымліваецца?**

– Гэта пытанне, на якое няма адназначнага адказу. Тое, што ў паўсядзённым жыцці карыстаюцца беларускай мовай ледзь не ў тры разы менш беларусаў, чым лічаць гэтую мову роднай, – гэта факт.

Прычыны? У большасці людзей няма патрэбы гаварыць па-беларуску, бо ў асяроддзі, у якім яны знаходзяцца (праца, крама, транспарт, інтэрнэт), многія размаўляюць на рускай мове. Трапляючы ў беларускамоўнае асяроддзе, некаторыя пераключаюцца на беларускую мову і з задавальненнем падтрымліваюць гутарку. Яшчэ адна прычына – многія проста саро-

меюцца, што па-беларуску будуць гаварыць з памылкамі, таму выбіраюць для зносінаў рускую мову, нават калі суб'ектны звартаецца да іх па-беларуску.

– **Некаторыя кажуць, што зараз у школе дзецям лягчэй даецца вывучэнне замежнай мовы, чым беларускай. Як вы лічыце, чаму так атрымліваецца?**

– Уздымаючы гэтую праблему, трэба памятаць, што выкладанне ўсіх прадметаў у многіх школах вядзецца на рускай мове. Беларускую ж мову дзеці чуюць толькі на ўроках беларускай мовы і беларускай літаратуры. Тое самае і ў сярэдніх спецыяльных, і ў вышэйшых установах адукацыі. Атрымліваецца, што адсутнічае асяроддзе, у якім засвойвалася б мова. Агульнавядомы факт: нават калі ты ведаеш усе правілы і нормы, але не карыстаешся мовай кожны дзень, то ты свабодна не загаворыш на ёй. Пры засваенні абсалютна любой мовы патрэбна моўная практыка! А яе ў большасці беларусаў няма.

З уласнага выкладчыцкага вопыту скажу, што тыя студэнты, якія паступалі да нас пасля заканчэння беларускамоўных школ, як правіла, свабодна гаварылі па-беларуску і не мелі праблем у зносінах на роднай мове.

Цяжка даецца вывучэнне беларускай мовы тым дзецям, якія не чуюць яе з дзяцінства. Ведаю сем'і, дзе размаўляюць і на рускай, і на беларускай мовах. Там дзіця з маленства засвойвае пэўны запас слоў, правілы іх змянення і аб'яднання ў сказы.

Калі ў сям'і не прынята штодзённа гаварыць па-беларуску, то можна параіць бацькам час ад часу аб'яўляць дзень (вечар, выхадныя, тыдзень, гадзіну і г.д.) беларус-

кай мовы і старацца карыстацца гэтай мовай на працягу вызначанага тэрміну.

Калі дарослыя з маленства чытаюць сваім дзецям творы на роднай мове (а іх вялікае мноства), водзяць сына або дачку ў тэатр (спачатку ў «Ляльку» з яе чудоўным рэпертуарам, неверагодна таленавітымі артыстамі і заўсёды яркімі спектаклямі, потым – у дарослыя, акадэмічны), то беларуская мова становіцца натуральнай часткай жыцця чалавека і не выклікае цяжкасцяў у разуменні. Вядомы выраз «усё пачынаецца з сям'і» можа быць прыменены і ў дачыненні да пытання адносінаў да мовы.

У школе прычыну любові ці нелюбові да мовы, думаю, трэба шукаць найперш ва ўменні настаўніка-беларусаведа зацікавіць прадметам, прапанаваць арыгінальныя заданні, «пагуляць» са словам. А калі гэты ж настаўнік паедзе разам са сваімі вучнямі ў падарожжа па Беларусі, пойдзе ў паход з начлегам у палатках і вогнішчам з юшкай, беларускімі песнямі пад гітару ды пры ўсім пры гэтым будзе гаварыць на роднай мове, то, паверце, у вучню змяняцца адносіны не толькі да настаўніка, але і да беларускай мовы. Галоўнае – рабіць усё гэта шчыра, ад душы.

Зусім адваротная сітуацыя, калі настаўнік беларускай мовы адраза пасля званка з урока сам пачынае гаварыць на рускай мове або яшчэ горш – тлумачыць беларускія правілы па-руску.

Працяг на 14-й стар.

Наталля ЕРМАКОВА,
студэнтка 4 курса факультэта
гуманітарныякі
і моўных камунікацый:

– Я заўсёды размаўляю па-беларуску.

Мова атачала мяне з дзяцінства. Я вяла сацыяльныя сеткі на роднай мове, вучылася ў беларускамоўнай школе, а яшчэ па-беларуску размаўляла мая бабуля. І спецыяльнасць «Беларуская філалогія. Літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць» выбрала невыпадкова. Мая настаўніца Жанна Міхайлаўна Падольская заўсёды прывівала нам, вучням, любоў да роднай мовы.

А цалкам перайшла на мову пасля першага курса, бо на той момант ўжо нават думала і бачыла сны па-беларуску. Натхнілі на гэта пісьменнікі, выкладчыкі і асяроддзе. Я зразумела, што нельга саромецца роднай мовы, а наадварот мы павінны неслі яе ў свет, таму што толькі яна дазваляе нам звацца беларусамі.